

Zdeněk Smetana

17.10.2000

výtvarník, animátor, scénárista

* 26. července 1925, Praha - 25.února 2016

Jeho postavičky znají díky Večerníčku všechny děti. Svou poetikou ovlivnil mnoho generací dětí i dospělých. Mezi nejznámější patří Pohádky z mechu a kapradí, Křemílek a Vochomůrka, Rákosníček, Malá čarodějnice, Štaflík a Špagetka, Radovanovy radovánky a další.

Zdeněk Smetana je rozený Žižkovák. V této svérázné pražské čtvrti se narodil a také tady vyrůstal. Protože byl jedináček, předháněli se doma babička s maminkou i dědou, kdo mu bude číst jakou pohádku – a na jeho budoucí povolání tak bylo zaděláno. Pohádky měl totiž Zdeněk Smetana velmi rád, a proto už od mala všechny příběhy, které slyšel, hned namaloval, mnohdy i na podlahu. Nejraději měl Erbenovo zpracování Zlatovlásky. Už od malička si podle vyslechnutých pohádek kreslil a položil tím základ svému uměleckému řemeslu.

Po ukončení obecné školy studoval na Žižkově reálné gymnázium. Protože mu za války hrozilo totální nasazení, hledal možnost, jak se mu vyhnout. Jeden z jeho profesorů na gymnáziu mu zařídil práci v rytecké dílně, kde se vyučil a přečkal okupaci. Soukromě se přitom ale stále učil kreslit, i když si často musel podomácku vyrábět barvy, protože ty za války k dostání prostě nebyly. Po skončení války se rozhodl jít studovat profesuru výtvarné výchovy a stát se tak učitelem výtvarné výchovy, školu ale nakonec nedokončil. Zlákalo ho totiž nové studio Bratři v triku režiséra Jiřího Trnky, kde se sešel s dalšími skvělými ilustrátory a kreslíři, jako byl Jiří Brdečka či Zdeněk Miler. Právě Jiří Trnka rozpoznal jeho talent a rád ho k sobě vzal. Později se Smetana stal režisérem v Krátkém filmu Praha.

Po nějakém čase se z něho stal tzv. animátor. Propadl kouzlu kresleného filmu a ten se stal jeho celoživotním osudem. Ještě předtím však začínal s kreslením zdravotnických agitek a reklamních šotů. Od konce šedesátých let se pak věnoval hlavně tvorbě pro děti. Za svůj život stvořil mnoho postavíček a podílel se na animaci oblíbených českých večerníčků.

Tvořil však i pro dospělé. Jeho groteskně laděné morality Láhev a svět, Deštník, Romaneto, Brejle, věnec a Konec krychle byly určeny právě jim. Dospělým divákům byly určeny pohádky vyprávěné jadrným jazykem podle literárních předloh spisovatele J. Š. Kubína Voda čerstvosti a Všehochlup.

Zdeněk Smetana získal přes padesát ocenění na českých i zahraničních filmových přehlídkách a festivalech, mezi nimi byl i Lev sv. Marka, Zlatý medvěd, Cena londýnské akademie za nejlepší film roku. Natočil okolo 400 filmů, ilustroval 50 knih a měl více než 20 výstav. V roce 1980 dostal Státní cenu Klementa Gottwalda.

Rákosníček a další známé postavíčky se také objevily na stříbrné medaili a žetonech, které vydala Česká mincovna. Tento pohádkový svět Zdeňka Smetany je určen především pro sběratele.

S manželkou Věrou, která už zemřela, má dvě dcery – Věru a Petru. Prvním kritikem mu vždy byly právě ony, později také vnuci.